

Giải pháp tạo động cơ học tập cho sinh viên

Ngô Thị Hiền Anh

Khoa Vận tải kinh tế, Trường Đại học Giao thông vận tải

Học tập là hoạt động sống hướng người học tới tri thức, kỹ năng, hình thành, phát triển và hoàn thiện nhân cách của mình. Đó là mục đích chung của học tập. Tuy vậy, qua học tập không phải ai cũng dễ dàng đạt được mục đích học tập đã đề ra. Một trong những nguyên nhân không đạt được mục đích là do người học không xác lập được động cơ học tập cho mình.

1. Đặt vấn đề

Động cơ là động lực bên trong, thúc đẩy con người hành động. Động cơ chính là một trong những yếu tố quan trọng để tạo nhu cầu cho con người. Trong cuộc sống nếu nhu cầu được hình thành thì sẽ thúc đẩy con người hành động để thỏa mãn nhu cầu.

Trong học tập, nếu các bạn sinh viên có động cơ học tập, phù hợp với hoàn cảnh và khả năng của bản thân thì sẽ xác định chính xác nhu cầu học tập của bản thân. Do đó, động cơ học tập là yếu tố quan trọng quyết định chất lượng hiệu quả học tập của người học. Đối với học sinh, sinh viên, động cơ học tập không có sẵn, không thể áp đặt mà được hình thành trong quá trình học tập, rèn luyện. Trong quá trình đó, thầy cô, giáo là người dẫn dắt, học sinh, sinh viên phải tự hình thành mục đích, động cơ học tập cho mình.

Trong môi trường học đường, nhà trường, gia đình, xã hội cần có những tác động tích cực để học sinh, sinh viên hình thành và phát triển động cơ học tập đúng hướng, phù hợp với bản thân và yêu cầu xã hội. Hình thành và phát triển được những động cơ học tập đúng đắn, lành mạnh sẽ là động lực mạnh mẽ giúp học sinh, sinh viên đạt được mục đích, thành công trong học tập.

2. Khái niệm về động cơ và động cơ học tập

2.1. Động cơ:

Động cơ hoạt động là động lực bên trong, là sự thôi thúc con người hướng tới một hoạt động cụ thể nào đó nhằm thỏa mãn một hoặc một số nhu cầu

+ Động cơ là hoạt động tinh thần, tâm lý của con người.

+ Nhu cầu là điều kiện cần để hình thành động cơ

+ Động cơ hoạt động được hình thành chủ yếu từ quá trình tương tác giữa nhu cầu với khả năng, điều kiện thỏa mãn nhu cầu của con người.

+ Động cơ hoạt động là yếu tố đầu tiên và quan trọng nhất của sự tham gia hoạt động và tính tích cực sáng tạo của mỗi người.

+ Động cơ hoạt động là yếu tố đầu tiên và quan trọng nhất của sự tham gia hoạt động và tính tích cực sáng tạo của mỗi người.

2.2. Động cơ học tập:

Với các khái niệm như trên, có thể suy ra "Động cơ học tập là những nhân tố kích thích, thúc đẩy tính tích cực, hứng thú học tập liên tục của người học nhằm đạt kết quả về nhận thức, phát triển nhân cách và hướng tới mục đích học tập đã đề ra."

2.3. Phân loại động cơ học tập:

Trong thực tế, động cơ học tập của HSSV có nhiều dạng tùy theo những tác động hình thành động cơ học tập, có thể phân chia thành 6 dạng theo từng cấp động cơ học tập như sau:

+ Xét về tác động bên trong, bên ngoài trong hình thành động cơ học tập, có động cơ chủ quan (nảy sinh do các nhân tố từ bên trong chủ thể) và động cơ khách quan (do các nhân tố từ bên ngoài tác động lên chủ thể mà hình thành).

+ Xét về tác động của môi trường đến chủ thể trong việc hình thành động cơ học tập, có động cơ cá nhân và động cơ xã hội.

+ Xét về các tác động trực tiếp, gián tiếp hình thành động cơ học tập, có động cơ gần và động cơ xa.

+ Xét về tính chất của việc hình thành động cơ học tập, có động cơ ham thích và động cơ nghĩa vụ.

+ Xét về mục tiêu, nhu cầu của chủ thể trong hình thành động cơ học tập, có động cơ quá trình và động cơ kết quả.

+ Xét về độ lâu bền của những tác động đối với chủ thể trong hình thành động cơ học tập, có động cơ nhất thời và động cơ lâu dài.

Ngoài ra còn có các dạng động cơ học tập khác như: Động cơ nghề nghiệp, động cơ thực dụng, động cơ vụ lợi ...Việc phân chia các dạng động cơ học tập theo tên gọi như trên có tính tương đối vì tùy theo cách xem xét các dạng động cơ có thể chồng lấn nhau, hoán vị lẫn nhau.

3. Các nội dung cơ bản về động cơ học tập của HSSV

Động cơ học tập của sinh viên không có sẵn, không bẩm sinh, di truyền và cũng không thể cung cấp hay áp đặt mà có. Động cơ học tập của sinh viên được hình thành dần dần trong quá trình học tập, rèn luyện. Trong quá trình đó, vai trò của người thầy là vô cùng quan trọng nhất. Thầy, cô là người dẫn dắt sinh viên chiếm lĩnh tri thức, hình thành nhân cách. Trong quá trình đó, sinh viên tự mình hình thành nên mục đích, nhu cầu, hứng thú, ý chí, năng lực, thái độ học tập...

Điều đó có được là do tự thân của người học và trách nhiệm hướng dẫn của gia đình, nhà trường và xã hội. Điều quan trọng là sinh viên hình thành và phát triển được cho mình những động cơ học tập đúng đắn, lành mạnh.

4. Một số giải pháp tạo động cơ học tập cho sinh viên

Để tạo động cơ học tập cho sinh viên cần có sự tác động của nhiều yếu tố trong xã hội như bản thân người học, gia đình và nhà trường

4.1 Từ phía sinh viên

Các bạn sinh viên phải xác định được mục tiêu học tập của mình, trả lời được câu hỏi bạn muốn gì, khả năng của bạn đến đâu. Đại học không phải con đường duy nhất dẫn đến thành công. Thực tế cho thấy ngoài đại học còn có rất nhiều con đường lập nghiệp. Không có nghĩa là là không học hỏi mà vấn đề người học phải xác định đúng đam mê, hoàn cảnh và khả năng của bản thân. Tránh trường hợp tìm mọi cách để vào đại học, rồi sau đó học không có mục đích, không có hứng thú, kết quả rất thấp.

Như đã nói động cơ có rất nhiều loại khác nhau, có động cơ tốt có động cơ xấu. Ví dụ có sinh viên học với động cơ phấn đấu, vươn lên, có kiến thức để có vị trí, có chỗ đứng trong cuộc sống, nhưng cũng có người học vì mục đích ghen tỵ, đố kỵ. dù là động cơ mang tính tiêu cực hay tích cực, nó đều có thể thúc đẩy chủ thể đạt kết quả học tập tương đương nhau, nhưng dĩ nhiên là nhân cách khác nhau. Vì vậy, sinh viên cần quan tâm chọn lựa để hình thành, phát triển cho mình những động cơ tích cực, đúng đắn, loại bỏ những động cơ tiêu cực.

4.2. Từ phía giảng viên, các thầy cô giáo

Thầy, cô giáo là người giúp sinh viên hình thành động cơ học tập đúng đắn, lành mạnh. Về phương pháp, thầy, cô giáo không được áp đặt hoặc đưa ra những mô hình động cơ học tập có sẵn cho sinh viên. Thầy cô đóng vai trò là người khơi dậy mạnh mẽ ở sinh viên nhu cầu nhận thức, nhu cầu chiếm lĩnh tri thức trong học tập, hình thành động cơ học

tập đúng đắn tạo nguồn để xây dựng thái độ học tập tự giác, tích cực hướng đến mục đích học tập. Trong nhà trường phổ thông, cao đẳng, đại học không có môn dạy riêng về động cơ học tập, môn nhân cách học...Việc hình thành động cơ, nhân cách cho sinh viên là thông qua các hoạt động giảng dạy, giáo dục của thầy, cô qua môn học.

Trong giảng dạy, giáo dục, sinh hoạt ..., thầy, cô tổ chức cho sinh viên tự phát hiện ra cái mới, cách giải quyết sáng tạo nhiệm vụ học tập, có những trải nghiệm tốt đẹp qua học tập dần dần làm phát sinh nhu cầu của sinh viên về tri thức khoa học, nhu cầu giải quyết các vấn đề trong học tập, ứng dụng trong cuộc sống. Học tập dần dần trở thành nhu cầu, niềm vui không thể thiếu của sinh viên. Qua đó học tập biến thành động cơ và bắt đầu định hướng cho các hoạt động học tập cụ thể, là động lực thúc đẩy cho sinh viên vượt qua các khó khăn, nghịch cảnh trong học tập.

5. Kết luận

Động cơ học tập có vai trò quyết định đối với chất lượng, hiệu quả học tập của sinh viên. Hơn thế nữa, động cơ học tập còn có những ảnh hưởng, chi phối mạnh mẽ đến việc hình thành phẩm chất năng lực và nhân cách người học trong quá trình học tập. Vì thế, nhà trường, gia đình, xã hội và nhất là thầy, cô giáo trong giảng dạy, giáo dục cần có những tác động tích cực, trách nhiệm để giúp sinh viên tự hình thành và phát triển động cơ học tập cho mình phù hợp, đúng đắn theo phương châm:

-Dạy học là quan trọng, nhưng dạy cách học còn quan trọng hơn.

-Dạy cách học là quan trọng nhưng dạy cách hình thành và phát triển động cơ học tập còn quan trọng hơn.

Tài liệu tham khảo

Nguyễn Văn Lũy, Đinh Văn Vang (2007). Giáo trình tâm lý học đại cương. Nhà xuất bản Đại học sư phạm.

Trần Ngọc Khuê (2003). Tâm lý học lãnh đạo, quản lý Học viện Chính trị quốc gia Hồ Chí Minh, Hà Nội.

Dương Thị Kim Oanh (2008), Động cơ học tập của sinh viên Đại học Bách khoa Hà Nội, Tạp chí Tâm lý, số 5 (110);

Dương Thị Kim Oanh (2013), Một số hướng tiếp cận trong nghiên cứu động cơ học tập, Tạp chí Khoa học, Đại học Sư phạm TP. Hồ Chí Minh;